

MŰHELYFOGLALKOZÁS

IDŐUTAZÁS ŐSI FOGLALKOZÁSOK KÖRÉBEN

EDÉNYKÉSZÍTÉS A NEOLITIKUMBAN, A FAZEKASKORONG, BARLANGFESTÉS, MŰVÉSZI ALKOTÁSOK AZ ŐSKORBAN, SZÖVÉS-FONÁS AZ ÚJKŐKORBAN, RUHADÍSZEK, RUHAFFESTÉS, ÉK SZER EK, AZ ŐRLŐKŐ ÉS AZ ŐRLÉS, SPECIÁLIS ÉTELKÉSZÍTÉS

KONCEPCIÓ:

A múzeumi műhelyfoglalkozások azoknak a kompetenciáknak a fejlesztését szolgálják, amelyek elméleti alapot követően gyakorlati kézműves tevékenységgel mélyítik el az ősi foglalkozások alapvető ismereteit. A kézműves foglalkozások azokat a tanulókat is sikerhez juttathatják, akik az intézményi oktatás keretei között gyengébben teljesítenek. A tevékenység végzése közben az egymás iránti elfogadás, segítségnyújtás, -adás, anyanyelvi kompetenciák fejlődhetnek a kézügyesség fejlesztése mellett.

HONNAN-HOVA:

Az új, illetve már meglévő ismeretek rendszerezése mellett a műhelyfoglalkozásokon lehetőség nyílik eszközhasználat elsajátítására, kreatív önkifejezésre, anyagok megismerésére, használatára. Az érdeklődés felkeltése az egyes foglalkozások iránt alapja lehet a szakmatanulásnak, az egyéni útkeresésnek, a tehetséggondozásnak, a gyengébbek segítésének.

PEDAGÓGIAI CÉLKITŰZÉSÜNK:

Ráhangolni a résztvevő diákokat a kétkezi munkára, mely lehet önálló vagy csoportos. Felkelteni érdeklődésüket a régészettudomány által igazolt technikák, régészeti tárgyak felismerése, adott korhoz sorolása iránt. Valamely foglalkozás megismertetésével a pályaválasztás elősegítése, a szabadidő hasznos eltöltésére adott ötlet nyújtása.

RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ SZAKEMBEREK:

- régész
- múzeumpedagógus
- gyűjteménykezelő

RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ ESZKÖZÖK:

Technika: PC, projektor, magnetofon

Demonstráció: műtárgy, műtárgymásolat, régészeti tárgy

Egyéb segédeszközök: papír, írószerszám, rajztábla, foglalkozásokat megalapozó anyagok (agyag, bőr, gyurma, festék, vászon, fonal, rézdrót stb.)

fénymásolat, oktatást segítő könyv, puzzle, memóriajáték stb.

KÉNYELMI FELSZERELTSÉG:

- hordozható székek, párnák, kiállítás, ruhatár, foglalkoztató

Ajánlott korosztály: 9 év felett

Időtartam: 90 perc

1. foglalkozás:

EDÉNYKÉSZÍTÉS A NEOLITIKUMBAN

Az óra felépítése:

Az újkőkor tárgyi emlékeinek, életmódjának megismertetése közös megbeszéléssel, irányított kérdések-válaszok útján történik. Az edénykészítés történetiségének (gyümölcshéjak, gyékényedények, majd agyag) megismerése után eljutunk a neolitikumra oly jellemző „hurkatechnika” elméleti megismeréséig. Az újkőkori minták, edénytípusok bemutatása lehetőséget ad az egyéni kézműves munkához: a marokdedény agyagból történő elkészítéséhez, illetve agyagszobrászathoz.

2. foglalkozás

A FAZEKASKORONG

Az óra felépítése:

A fazekas legfontosabb eszköze a korong, a legrégebb munkaeszközök egyike. Az első tényleges korong emlékét i. e. 3500-ból ismerjük Ur városából. Mezopotámiai felfedezése után a korong ismerete Egyiptomban i. e. 2800-tól követhető nyomon: Északnyugat-Indiában i. e. 2500-tól, Kínában a 2. évezredtől. Ismeretes, hogy az alacsony kézikorongból fejlődött a lábbal hajtható korong. A tökéletesedés folyamata azonban nemcsak az, hogy a korong felemelkedett a földről, hogy a fazekas immár lábbal hajthatta, és keze szabadon maradt az edény formálásához, hanem a szerkezet alapvető megváltozása. Ugyanis a mai, lábbal hajtott korong tengelyének forgópontja, a *persely* lent van, az alsó lendítőkorong összetartó tengelye a fazekas lábmozdulata nyomán együtt forog a felső korongtányérral. Ezt a típusú korongot *orsós korongnak*, *forgó tengelyű korongnak* nevezhetjük. Ezzel szemben a kezdetleges kézikorongok többsége rögzített tengelyen forog, a forgópont nem alul van, hanem fent, a felső korongtömb alján. Németül ezt a típust *Blockscheibe* néven nevezik. Ez az álló tengelyű korong idővel emelkedhet, átalakulhat lábbal hajtott koronggá, de mivel a forgáspont, a *persely* felül van (a korong függesztett), ezért a korongtányért függőleges oszlopok kötik össze az alsó résszel. Az oszlopok keresztalakban vannak elhelyezve. A blokk-korong és a keresztkorong között sok az átmenet, ez a típus a középkori Európa jellegzetes munkaeszköze, amelynek ábrázolása gyakran látható a magyar fazekasok céhemblémájaként.

Magyarországon a 19. században és a 20. század első felében csak az orsós korongtípust használták, régebbi korongfajtáknak csak az emléke élt. A magyar régészeti kutatás kézikorong használatát tételezi fel a középkori edények esetében.

A műhelyfoglalkozás kézműves feladata korongolt cserép díszítése.

3. foglalkozás:

BARLANGFESTÉS

Az őskori ember bölények, mamutok, szarvasok, vaddisznók élethű, színes képét festette az Altamira-barlang falaira. Az őskőkori művészet egyik legfontosabb lelőhelye, melyet 1868-ban fedeztek fel, de csak 11 évvel később bukkantak a terem hátsó falán és a mennyezeten lévő csodára: 600 festményt és 1500 karcolatot tartalmaz.

Az elméleti ismeretek ráhangolódást biztosítanak a csoportos műhelyfoglalkozáshoz. Kétféle feladat közül lehet választani: őskori barlangfestmény adaptációja, illetve „Az én barlangom”.

4. foglalkozás: MŰVÉSZI ALKOTÁSOK AZ ŐSKORBAN

A természetben megtalálható anyagok kreatív felhasználásával már az ősember is alkotott művészi tárgyakat. Az agyag, fa, termések egyedi ajándéktárgyakká válhatnak egy kis fantázia és az ügyes kezek segítségével.

A foglalkozás legfontosabb célja a kreatív önkifejezés.

5. foglalkozás: SZÖVÉS-FONÁS AZ ÚJKŐKORBAN

A múzeumban látható újkőkori istenszobrok tanulmányozásával igazoljuk azt a feltevést, hogy a 7 ezer évvel ezelőtt élt emberek is viseltek ruhát. A régészet által bizonyított, hogy létezett szövés, melyen vásznak készültek, belőle pedig ruhák.

A műhelyfoglalkozás ráhangolódás után szövőkeret készítésével, majd virágszövésrel ismerteti meg résztvevőit.

6. foglalkozás: RUHADÍSZEK

A múzeum régészeti anyagából honfoglaláskori ruhadíszek, veretek bemutatása szolgálja a kreatív tevékenységre való motivációt.

Honfoglaláskori veret készítés a cél, mely bőr, rézdrót, fémlap felhasználásával, domborítással történik.

7. foglalkozás: RUHAFFESTÉS

A természetes festékek nemcsak a test, az épületek, a házbelső, hanem a ruházat festését is lehetővé tették. A foglalkozás az általános áttekintés után a kékfestés technikájával ismerteti meg a résztvevőket. Kékfestő anyagból túpárna, illetve kékfestéssel készült könyvjelző „születik”.

8. foglalkozás: ÉK SZER EK

A régészeti gyűjtemény részeként bemutatott karperecek, fülbevalók, nyakláncok, illetve a bajelhárítóként viselt tárgyak elkülönítése után a műhelyfoglalkozáson bőrből és fűzhető gyurmából készül karkötő és nyaklánc.

9. foglalkozás: AZ ŐRLŐKŐ ÉS AZ ŐRLÉS

Az újkőkori ember táplálkozásában meghatározó szerepe volt a növénytermesztésnek. A vadbúza, csupaszárpa őrlésére őrlőkövet használtak, mellyel a gabona teljes kiőrlését tudták elvégezni. A foglalkozáson a búza részeit ismerjük meg, valamint őrlőkövön búzát őrölünk.

10. foglalkozás: SPECIÁLIS ÉTELKÉSZÍTÉS

A honfoglaló magyarságnak tulajdonítja Európa a cserépbogrács felfedezését, a szárított tészta- és húsfélék használatát, valamint a tárkony behozatalát. A műhelyfoglalkozáson honfoglaláskori menüsört állítanak elő csoportmunkában a diákok, majd teljes kiőrlésű gabonából sült kenyér és lóhúsból készült bográcsos ragu kerül az asztalra.